

Vest-Telemarkrådet

Uttale NOU 2019:17 Domstolstruktur

Vest-Telemarkrådet er eit samarbeid mellom kommunane; Tokke, Vinje, Seljord, Kviteseid, Nissedal og Fyresdal. Rådet sendte skriftleg innspel til arbeidet, datert 12. februar 2019, og deltok på eit dialogmøte med kommisjonens leiar den 5. mars 2019. Det høgaste organet i Vest-Telemarkrådet er Vest-Telemarktinget, som i møte den 10. desember vedtok denne uttala:

1. Innhald fyrst – så struktur

Vest-Telemarktinget kritisk til at ein landar forslag på ny struktur før mellom anna innhald for domstolane er utgreidd. Det er normalt å avgjere oppgåvefordelinga før ein ser på struktur.

Vest-Telemarktinget meiner domstolsstruktur må vurderast ut frå lokale forhold som reiseavstandar, saksmengder, tilgang til lokal rettshjelp og korleis ein kan utvikle gode faglege miljø. Digitalisering vil utvikle nye måtar å arbeide på som gjer at ein kan løyse oppgåver frå mindre domstolskontor like effektivt som på større.

2. Samlokalisering av tingrett og jordskifterett

Vest-Telemarktinget vil understreke at jordskifteretten og tingretten i Kviteseid var den fyrste i landet som vart samlokalisert i 2008, og har fungert som ein modell for seinare samlokaliseringar andre stader. Utviklinga av eit rettssenter i Vest-Telemark, med utvida rettsgrenser for tingrett og jordskifterett, er eit framtidsretta grep som regionen vil jobbe fram i samarbeid med Domstoladministrasjonen og Regjeringa.

Vest-Telemarktinget er såleis positiv til ei samanslåing av tingretten og jordskifteretten. Dette er eit spørsmål som kommisjonen skal vurdere til sin delrapport nr 2.

3. Tillit til domstolane

Domstolane er avhengig av tillit. Dersom nesten alle domstolane i Noreg skal vere lokalisert i større byer langs kysten blir avstanden til mange folk i rettskrinsen stor.

I dag er tilliten til domstolar høg. Aller høgast er den blant folk i Osloområdet med lang utdanning og høg inntekt. Lågast tillit er det blant folk i Nord-Noreg. Ein kraftig sentralisering vil neppe betre tilliten, truleg heller svekke den.

4. Rettstryggleik

Kommisjonen viser til *kvalitet, tilgjengelighet og effektivitet* som hovudargument for forslaget til ny struktur. Vest-Telemarktinget meiner forslaget til ny struktur tvert imot er i motstrid til desse måla. Det er i beste fall metodisk tvilsamt å bruke andelen saker som blir anka som eit argument for å hevde at kvaliteten i mindre domstolar er dårlegare enn i større. Er det slik at domstolskommisjonen meiner det er eit A- og B-lag av domstolar alt i dag? Presentasjonen i NOUen kan tyde på det. Det tek Vest-Telemarktinget sterk avstand frå.

All røynsle tilseier at advokatar etablerar seg i nærleiken der ein domstol er lokalisert. I dag er det om lag 15 advokatar i øvre Telemark. Over tid vil dette truleg bli redusert dersom Telemark berre får ein domstol i Skien. Tilgang til advokatar er ein del av rettstryggleiken. Tidlegare var det slik at Justisdepartementet gav støtte til etablering av advokatar i område av landet med låg etableringa av advokatar. Noko av grunngevinga av rettstryggleik.

Vest-Telemarktinget trur at ei sentralisering av domstolar vil føre til ytterlegare sentralisering av advokatar. Det gjev dårlegare rettstryggleik for folk i øvre Telemark. Det er ei uheldig utvikling.

Kommisjonen peiker sjølv på dette på side 26 i NOUen:

«Retten til en rettferdig rettergang blir illusorisk dersom borgerne ikke har tilgang til rettsapparatet. I menneskerettslig sammenheng er det stilt krav om «access to court» («rett til domstolsadgang»). Dette berører en rekke forhold ved domstolenes organisering og saksgjennomføring. Eksempelvis følger det av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) en forpliktelse for statene til å sikre en reell domstolsadgang, ved å avhjelpe vesentlige praktiske hindre. Hensynet til tilgjengelighet tilsier at domstolene bør ha en viss geografisk nærhet til der folk bor. Opplevd nærhet til domstolen og dommere med en viss forståelse av dagliglivet i rettskretsen, kan gi publikum en følelse av eierskap og dermed økt tillit til domstolene. Avstanden til domstolene må ikke bli for stor, og reisetiden må ikke bli lengre enn at domstolene oppleves som tilgjengelige.»

Vest-Telemarktinget meiner forslaget til ny struktur utfordrar prinsippet om «access to court.»

5.Øvre Telemark

I Øvre Telemark er det 12 kommunar fordelt på tre i Midt-Telemark, tre i Aust-Telemark og seks i Vest-Telemark med om lag 50 000 innbyggjarar, 12 500 kvadratkilometer og over 20 000 fritidsbustader. Til orientering har Aust-Agder og Rogaland litt over 9000 kvadratkilometer kvar.

Mange av tvistane i fylket gjeld fast eigedom. I slike saker er det ofte naudsynt med synfaring. Når ein domstol er lokalisert i ein by, vil kostnader til reisetid auke totalkostnaden for saka. I tillegg har domstolen tronge budsjett. For å få budsjetta til å gå i hop, er domstolen såleis restriktiv med å reise på synfaring. Denne trenden vil truleg bli forsterka når det blir endå større reiseavstand til det partane tvistar om. Det vil ytterlegare svekke rettstryggleiken til oss som bur langt frå domstolen.

Vest-Telemarktinget meiner det i framtida må vera ein domstol i Vest-Telemark lokalisert i Kviteseid.

Konklusjon:

Vest-Telemarktinget vil be regjeringa ta til fylgje våre innspel som nemnd over.

Kviteseid, 10. desember 2019

Jarand Felland
Regionordførar